ਨਿਰਪੱਖ ਖਾਨ

ਬਨਾਮ.

ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 937 2011)

ਅਕਤੂਬਰ 04,2019

[ਨਵੀਨ ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਈ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਦੰਡ ਕੋਡ, 1860: ਐਸ. ਐਸ. 302/149 ਅਤੇ ਐਸ. 323/149 ਅਤੇ ਐਸ. 147 – ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਐਸ. ਐਸ. 302/149 ਅਤੇ ਐਸ. 323/149 ਛੇ ਅਧੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਰ ਐੱਸ. 147 ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਸ 141 ਅਤੇ ਐਸ. 146 – ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸੀ। ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆਃ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਛੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ-ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਉੱਤੇ ਐੱਸਐੱਸ 302/149 ਅਤੇ 323/149 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰ, ਬਰਛੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਮਲੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ-ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਐਸ 147 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲ। ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲ ਸੀ-ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਨੁਕਸਦਾਰ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼,

ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973: ਐਸ.313-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਸਹੀ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਐਸ 313 ਅਧੀਨ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਵਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਮ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸਨ-ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਐਸ 313 ਵਿੱਚ ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ-ਪਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸੇ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ-ਆਖਰਕਾਰ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ, ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹਾਂ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7 ਅਤੇ 8 ਦੇ ਉਪਲਬਧ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ-ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7 ਅਤੇ 8 ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ-ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਨ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਸੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਜਾਂ ਇੱਛਾ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਮੁੱਖ ਸਬੂਤ ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨਃ ਜ਼ਖਮੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ-ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ-ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 8 ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਇਕੱਠੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ-ਗਵਾਹ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਉਲਟ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ-ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7, ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ-ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 8 ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਏ ਜ਼ਖ਼ਮ ਵੀ ਦਰਸਾਏ, ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ - ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੋਈ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੁਕਸਦਾਰ ਜਾਂਚ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸੇ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹ ਹੋਣ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ-ਜਿਸ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ-ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ-ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ-ਜਾਂਚ, ਨੁਕਸ ਵਿੱਚ.

ਦੰਡ ਕੋਡ, 1860: ਐਸ. ਐਸ. 302/149 ਅਤੇ ਐਸ. 323/149 – ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਤਹਿਤ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਬਰਛੇ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ-ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਬਰਛੇ ਨਾਲ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਐੱਫ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਇਸ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਐੱਮ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲਾ ਗਵਾਹ ਦੀ ਪੱਟ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗਿਆ ਸੀ-ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀ ਡਬਲਯੂ 8 ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਐੱਸ ਦੁਆਰਾ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਮ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ-ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਰੱਖਿਆਃ 1. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਛੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 302/149 ਅਤੇ 323/149 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣੂ ਸਨ ਕਿ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰ, ਬਰਛੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਮਲੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ

ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 147 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲ ਸੀ। ਇੱਕ ਨੁਕਸਦਾਰ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ, ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

2. ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 8 ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਇਕੱਠੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗਵਾਹ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਦੀ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਵਾਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7 ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਗਵਾਹ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਰੌਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7 ਨੇ ਪਦ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 6 ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਐੱਸ ਦੁਆਰਾ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 8 ਉੱਤੇ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਖੁਦ ਗਵਾਹ ਉੱਤੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਐੱਫ ਅਤੇ ਐੱਮ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਉੱਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਐੱਮ ਬਾਰੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਪੱਟ ਉੱਤੇ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 8 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਐੱਸ ਏ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕੁੱਟਿਆ। ਗਵਾਹ ਦੇ ਚਿਹਰੇ, ਸਿਰ ਅਤੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 8 ਨੇ ਆਪਣੀ

ਗਵਾਹੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਜ਼ਖ਼ਮ ਵੀ ਦਿਖਾਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੋਈ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੁਕਸਦਾਰ ਜਾਂਚ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸੇ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹ ਹੋਣ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 11, ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ, ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੱਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੱਟ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

3. ਸੈਕਸ਼ਨ 313, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟੇਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹਾਂ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7 ਅਤੇ 8 ਦੇ ਉਪਲਬਧ

ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 11 ਦੇ ਸਬੂਤ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7 ਅਤੇ 8 ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਨ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਹਰੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ 1995 ਸਪਲਿੱਪ (1) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 80: [1994] 1 ਪੂਰਕ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 483-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਬਰਛੇ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਐੱਸ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉੱਠਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਬਰਛੇ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7 ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਐੱਫ. ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਐੱਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਮਲਾ ਗਵਾਹ ਦੀ ਪੱਟ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗਿਆ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 8 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਐੱਸ ਦੁਆਰਾ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ

ਦੁਬਾਰਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਵਸਤੂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸ਼ੋਭਿਤ ਚਮਾਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (1998) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 455: [1998] 2 ਐੱਸਸੀਆਰ 117; ਫਹੀਮ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2011) 13 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 142: [2011] 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 577; ਸੁੱਖਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ [1956] ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 288-'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮਸਾਲਤੀ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ, ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1965 ਐਸ. ਸੀ. 202: [1964] ਐੱਸਸੀਆਰ 133 ; ਰਣਵੀਰ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (2009) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 595: [2009] 7 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 653; ਸਮਸੁਲ ਹੱਕ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ, (2019) (11) ਐੱਸ. ਸੀ. ਏ. ਐੱਲ. ਈ. 458; ਨਜਾਭਾਈ ਦੇਸੁਰਭਾਈ ਵਾਘ ਬਨਾਮ ਵਲੇਰਾਭਾਈ ਡੇਗਨਭਾਈ ਵਾਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2017) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 261 – ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

[2009] 7 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 653	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 3
(2019) (11) ਐਸ. ਸੀ. ਏ. ਐਲ. ਈ. 458	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 3
(2017) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 261	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 6
[1994] 1 ਸਪਲ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 483	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।	ਪੈਰਾ

[1998] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 117	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 15
[2011] 5 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 577	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 7
[1956] ਐੱਸਸੀਆਰ 288	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 16
[1964] ਐੱਸਸੀਆਰ 133	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 17

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ 2011 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 937

2000 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ (ਡੀ. ਬੀ.) ਨੰਬਰ 211 ਵਿੱਚ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 28.05.2009 oਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ।

2011 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 939,938।

ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਰਾਜਨ, ਡਾ. ਕੇ. ਬੀ. ਸੌਂਡਰ ਰਾਜਨ, ਮਹੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਹਕ ਜੱਗੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਕਿਤਾ ਤਿਵਾੜੀ, ਪੀ. ਨਰਸਿਮਹਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਅਨਿਲ ਕੇ. ਝਾਅ, ਜਾਏਸ਼ ਗੌਰਵ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਕਸ਼ਾ ਓਝਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਤਿਆਗੀ, ਕੁਲਦਿਪ ਰਾਏ, ਟੀ. ਮਹਿਪਾਲ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਨਵੀਨ ਸਿਨਹਾ, ਜੇ.

1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹਨ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ (ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.) ਦੀ 302/149 ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 323/149 ਅਤੇ 147 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

2. ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ 01.11.1983 'ਤੇ ਲਗਭਗ 06.30 ਪੀ. ਐੱਮ.' ਤੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਬਰਛੇ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਅਤੇ 8 ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 6 ਨੇ ਵੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 8 ਦੁਆਰਾ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 302/149 ਅਤੇ 323/149 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਧਾਰਾ 147 ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਦੋਸ਼ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 141 ਅਤੇ 146 ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 (ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ) ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਸਹੀ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਦੋ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਮ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸਨ। ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਢੁਕਵੇਂ ਸਵਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਬੇਨਿਯਮੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ,

ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7 ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪੱਟ ਅਤੇ ਲੱਤ ਉੱਤੇ ਲਾਠੀ ਦੀ ਸੱਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਫ਼ੈਨੁਲ ਖਾਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ 6 ਅਤੇ 8 ਚੁੱਪ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੀਰ ਸ਼ੌਕਤ ਨੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. ਦੀ ਪੱਟ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। 6 ਅਤੇ 7 ਜਦੋਂ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਪੀ. ਡਬਲਿਊ. 8 ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ। ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਰਿਲਾਇੰਸ ਸੀ ਮਸਾਲਤੀ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ , ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1965 ਐਸ. ਸੀ. 202, ਰਣਵੀਰ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (2009) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 595 ਅਤੇ ਸਮਸੂਲ ਹੱਕ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਸੀ. ਅਸਾਮ, (2019) ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ 1093; 2019 (11) ਸਕੇਲ 458।

4. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਹਮਲੇ ਦਾ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਰੌਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਉਦੋਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

5. ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. ਦਾ ਸਬੂਤ। 6 ਅਤੇ 8 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. ਦਾ ਦਾਅਵਾ 7 ਅਤੇ 8 ਜ਼ਖਮੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੱਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੀ. ਡਬਲਯੂ.

8 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਹੈ।

6. ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਿੱਦੀਕੀ ਅਤੇ ਜ਼ੱਬਰ ਨੇ ਬਰਛੇ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤੇ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਂਹ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਉੱਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹਿੱਸੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ ਸੀ। ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਨਜਾਭਾਈ ਦੇਸੁਰਭਾਈ ਵਾਘ ਬਨਾਮ ਵਲੇਰਾਭਾਈ ਡੇਗਨਭਾਈ ਵਾਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2017) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 261 ।

7. ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕੇ ਹਨ। ਸ਼ੋਭਿਤ ਚਮਾਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (1998) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 455 ਅਤੇ ਫਹੀਮ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (2011) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 142 ।

8. ਪੀਡਬਲਯੂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ 7 ਅਤੇ 8 ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਦਾਰ ਜਾਂਚ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 11, ਕਿਸਕੋ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ, ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਬਦਨਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਕਾਲੀ

ਨਤੀਜੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

9. ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਛੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 464, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈਃ -

“464. ਫਰੇਮ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਜਾਂ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ, ਜਾਂ ਗਲਤੀ। —(1) ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ, ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ, ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਗਲਤ ਜਵਾਬ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਪੀਲ, ਪੁਸ਼ਟੀ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

XXX "

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 302/149 ਅਤੇ 323/149 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣੂ ਸਨ ਕਿ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰ, ਬਰਛੇ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਮਲੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ

ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 147 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੱਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਨੁਕਸਦਾਰ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ ਇਸ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

10. ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 8 ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਇਕੱਠੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਗਵਾਹ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸੇ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਵਾਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7 ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਇੱਕ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਗਵਾਹ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਰੌਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਜ਼ਮੀਨ' ਤੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7 ਨੇ ਪਦ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 6 ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੈਨੁਲ ਦੁਆਰਾ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 8 ਉੱਤੇ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਖੁਦ ਗਵਾਹ ਉੱਤੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਫੇਨੁਲ ਅਤੇ ਮੀਰ ਸ਼ੌਕਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਉੱਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੀਰ ਸ਼ੌਕਤ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਪੱਟ 'ਤੇ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 8 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੈਨੁਲ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਗਵਾਹ ਦੇ ਚਿਹਰੇ, ਸਿਰ ਅਤੇ ਹੱਥ 'ਤੇ

ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 8 ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਜ਼ਖ਼ਮ ਵੀ ਦਿਖਾਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੋਈ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨੁਕਸਦਾਰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸੇ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹ ਹੋਣ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 8 ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪਿਛਲੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ। ਕਿਸਕੋ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 11, ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

11. ਸੈਕਸ਼ਨ 313, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟੇਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

“313. ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।–(1) ਹਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ-

(ਏ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ;

(ਬੀ) ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰੇਗਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ 'ਤੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਮਨ-ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ।

(2) ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤਹਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਹੁੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(3) ਦੋਸ਼ੀ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਵੇਗਾ।

(4) ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਜਵਾਬ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(5) ਅਦਾਲਤ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਚੁਕਵੀਂ ਪਾਲਣਾ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ”

12. ਪਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਸੰਚਤ ਸੰਤੁਲਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ, ਪੀੜ੍ਹਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਸਥਾਨ' ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

13. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹਾਂ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7 ਅਤੇ 8 ਦੇ ਉਪਲਬਧ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 11 ਦੇ ਸਬੂਤ, ਸਾਡੀ ਮੰਨੀ-ਪ੍ਰਮੰਨੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ

ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7 ਅਤੇ 8 ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਨ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫ਼ੈਨੁਲ ਖ਼ਾਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨਃ

“ਪ੍ਰਸ਼ਨਃ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 1 ਨਵੰਬਰ, 1983 ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ?

ਜਵਾਬਃ ਨੰ. ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨਃ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਰੱਬਾਨੀ ਖਾਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ?

ਜਵਾਬਃ ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨਃ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਤੁਸੀਂ ਨਬੀਉਲ ਹਸਨ ਖਾਨ, ਇਸ਼ਾਨੁਲ ਖਾਨ, ਮੀਰ ਤਰਾਬੁਲ ਅਤੇ ਮੀਰ ਸਾਨਿਫ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ। ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ?

ਜਵਾਬਃ ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨਃ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?

ਜਵਾਬਃ ਸਾਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। "

14. ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਹਰੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, 1995 ਸਪਲਿਊ (1) ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 80, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆਃ

"26.....ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅੰਡਰਲਾਈਂਗ ਉਦੇਸ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਅਧਿਕਤਮ ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟੀਮ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਏ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧੀ ਸਥਿਤੀ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਣਉਚਿਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 313 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕੇਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਸ ਨਾਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ

ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਚੂਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿਜੋਏ ਚੰਦ ਪਾਤਰਾ ਬਨਾਮ ਡਬਲਿਊ. ਬੀ. ਰਾਜ, ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1952 ਐਸ. ਸੀ. 105 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 342 (ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 313) ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਭੌਤਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਮ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਡਬਲਯੂ. ਬੀ. ਰਾਜ, 1962 ਸਪਲਿੱਪ (1) ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 49 ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਸੀ।

15. ਸ਼ੋਭਿਤ ਚਮਾਰ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 313, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀਃ

“18. .... ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਦਰਜ ਕੀਤੇ।

XXXX

24. ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਕਿ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਗਏ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ”

16. ਸਾਡੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੇਨਿਯਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ. ਸੁੱਖਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, 1956 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 288 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆਃ -

“35. .....ਅਸੀਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੇਰਵੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਹੋਵਾਂਗੇ; ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵੀ

ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜ੍ਹਾਅ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲਈ ਇੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਲਈ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ ਅਤੇ ਦਲੀਲਪੂਰਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਅਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੱਖਪਾਤ ਬਾਰੇ ਇਕੋ ਇਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 342 ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ”

17. ਮਸਾਲਤੀ (ਉੱਪਰ) ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਸੁੱਖਾ (ਉੱਪਰ) ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਾਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਲੂਥਰਾ ਦੀ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਅਸਮਰੱਥਾ' ਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਬਰਛੇ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੈਨੁਲ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉੱਠਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਬਰਛੇ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਫੇਨੁਲ ਨੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੀਰ ਸ਼ੌਕਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਮਲਾ ਗਵਾਹ ਦੀ ਪੱਟ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗਿਆ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 8 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੈਨੁਲ ਨੇ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਹਿ-

ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਵਸਤੂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

18. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉੱਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate